

“Nulla aesthetica sine ethica”*

Quan José Luis López Aranguren, Enrique Tierno Galván i Agustín García Calvo van ser apartats de la Universitat l'any 1965 per haver participat en una marxa de professors i estudiants en favor de la llibertat d'associació, José Maria Valverde, catedràtic d'Estètica a la Universitat de Barcelona, deixà les aules en solidaritat amb el represaliats pel govern franquista. Abans de marxar a Amèrica, Valverde va enviar una postal a Aranguren, catedràtic d'ètica a la universitat de Madrid, en la qual apareixia vestit en toga juntament amb una pissarra en la qual es podia llegir: “*Nulla aesthetica sine ethica*”. D'aquesta manera contundent transmetia Valverde el seu compromís amb la llibertat. I d'aquesta manera voldria jo expressar el sentit i sentiment que aquestes paraules m'aporten en parlar del monument i de la discrepància respecte a l'actitud d'aquells que, com en el cas del COREMBE, aposten per mantenir-lo i reinterpretar-lo.

En articles anteriors, prou anteriors a les actuals circumstàncies, que feien

referència al monument ja he exposat els motius que em porten a mi, i a molts, a agrair al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya la voluntat ferma de treure el monument del seu emplaçament actual. Des del respecte, com no podia ser d'altra manera, també he volgut fer conèixer aquesta opinió als qui no pensen igual. Entenc el bon propòsit que tenen els qui defensen el “valor artístic” del monument, valor del qual s'han oblidat anys i més anys mentre aquest s'anava degradant fins a arribar a l'estat previ a la ruïna en què actualment es troba. Quan en un recent article -vegeu tot el quadre- feia referència al que per mi significava el monument i, posteriorment, en un altre article deia que “a Tortosa i a Sebastopol un monument s'erigeix per honorar algú o per recordar algun esdeveniment” feia meves aquestes paraules del professor Valverde a qui vaig tenir l'honor de conèixer de ben a prop.

Veure tot el quadre, com deia en l'anterior article, ve a dir que el mo-

nument no té només -si és que el té- un valor, un sentit artístic, estètic, sinó també un valor i un sentit ètic. Hi té un valor ètic perquè aquest li van donar els qui el van promoure i erigir, un valor ètic expressat en la seva intencionalitat i motiu, un motiu ètic que no es pot “reinterpretar” i en això rau el problema. “*No hi ha estètica sense ètica*” deia el professor Valverde, tot citant Nietzsche. Tenia tota la raó i va ser-ne conseqüent. Només en el dubtós vessant estètic no es justifica l'existència d'aquest monument ni de cap altre, no es tracta solament del què sinó també del perquè. Es podrà canviar el què, però no les raons que el feren possible, el seu sentit i significat, o, pot-ser per ser més precisos, les raons i motius només les podran canviar els qui les van posar, cosa no factible, ni possible. Aquestes raons, el seu sentit i significat constitueixen la seva ètica, una ètica, que avui en dia i en una societat democràtica, és difícil d'assumir. No són, per tant, raons estètiques -subjectives i opinables- sinó raons ètiques les que em porten a po-

sicionar-me com ho faig. No sé si la seva estètica mereix la categoria d'art, ara art degradat, sí que sé que la seva ètica és incompatible amb qualsevol democràcia. Ni “soc de fora” ni vinc a donar classe a ningú, em dol en el cor que quan encara hi ha cunetes amb cadàvers, fosses comunes, cadàvers sense identificar i famílies represaliades pel règim de Franco a les quals mai s'ha fet justícia, es pugui banalitzar amb reinterpretacions i lectures “neutres” un fet històric com el franquisme. No entenc com es pot reinterpretar un monument franquista sense negar que ho sigui i no caure en el negacionisme.

Per això defenso i proposo la seva museïtzació, per “salvar la coherència” del monument, una coherència expressable en un espai i marc on es pugui veure i explicar “tot el quadre” preservant, a la vegada, aquest espai públic que tots i totes hem de sentir com a propi. No soc favorable de retirar el monument i “emmagatzemar la història” com si res hagués passat, tampoc veig factible la ciutat

Sisco Lahosa
professor de filosofia

museu per molt que entengui que el context és important. Quant a la manera o forma de fer-ho crec que “cal aprendre dels que en saben” i veure altres experiències semblants per trobar la millor solució, la més adient.

Personalment em sentiré alliberat si, tal com s'ha dit (pacta sunt servanda) el monument desapareix del lloc que ara ocupa i es fa la corresponent museïtzació. Si, per contra, preval la idea de deixar-lo al lloc que ara ocupa i es reinterpreta, sempre em quedarà el llop i les seves faules, petites càpsules de saviesa. Una de les més conegudes i que no possibilita gaires reinterpretacions, diu allò de: “Encara que es vesteixi de seda, la mona, mona es queda”. Ergo, bona nit i tapa't!